

Doktori (PhD) értekezés tézisei

**A KÖLTSÉGVETÉSI BEVÉTELEK BÜNTETŐJOGI VÉDELME ÉS
ANNAK KIHÍVÁSAI MAGYARORSZÁGON
A XXI. SZÁZADBAN**

Lengyel Tibor

Témavezető: Dr. habil. Madai Sándor, tanszékvezető egyetemi docens

DEBRECENI EGYETEM
Marton Géza Állam- és Jogtudományi Doktori Iskola

DEBRECEN
2022

I. A doktori értekezés előzményei, célkitűzései

1. Az értekezés előzményei

A Nemzeti Adó- és Vámhivatalnál, illetve jogelődjénél eltöltött közel három évtizedes pályafutásom megszakítás nélkül a költségvetést károsító bűncselekmények nyomozására, a büntetőeljárások szakmai felügyeletére koncentrált, amelynek tapasztalatai megteremtik a lehetőséget annak, hogy jelen dolgozatban is megjeleníthetők legyenek mindazon kihívások, amelyek a költségvetési bevételek büntetőjogi védelmével kapcsolatban napjaink jogalkalmazásában megfogalmazódnak.

A jogalkotó az elmúlt évtizedekben több alkalommal módosította az adóelkerüléssel kapcsolatos büntető, illetve közigazgatási jogszabályokat, követve az időközben bekövetkezett társadalmi és gazdasági változásokat. E körben különös figyelmet igényel az adóelkerülő magatartások büntetőjogi szabályozása, amely a hatályos Büntető Törvénykönyv XXXIX. fejezetén belül, mint költségvetést károsító bűncselekmények kerültek nevesítésre.

A magyar és uniós költségvetés büntetőjogi védelme azonban az elmúlt években leginkább a jogalkotási és dogmatikai kérdések oldaláról került a jogtudomány fókuszába, míg annak jogalkalmazásra gyakorolt hatását nagyságrendekkel csekélyebb figyelem övezte. Ennek okán akár hiánypótló is lehet a költségvetést károsító tényállások – napjaink gyakorlatában megjelenő – aktuális kérdéseit és problémáit áttekinteni, miután egyetlen kifogástalannak tűnő jogszabály sem képes rendeltetését maradéktalanul betölteni, ha az különböző értelmezésnek enged teret, eltérő joggyakorlat kialakulását teszi lehetővé, amely végső soron egyfajta jogalkalmazói bizonytalanságot eredményez. Ennek közvetett hatásaként tapasztalhatjuk a büntető eljárások elhúzódását vagy éppen az eltelt idő enyhítő körülményként történő figyelembevételét, amelyek egyértelműen csökkentik a büntető jogszabály visszatartó erejét.

A változó körülményekhez rugalmasan alkalmazkodó, akár nap mint nap új arcukat mutató, költségvetést károsító magatartásokra, valamint az erre reagáló büntető törvényi rendelkezések és adójogi normák gyakori módosulására figyelemmel, jelen dolgozat készítője sem vállalkozhat többre, mint egy aktuális pillanatfelvétel elkészítésére hatályos jogi környezetünkben. Ezen „pillanatfelvétel” részeként törekedtem arra, hogy a napjainkban felmerülő, a gyakorlat számára leginkább nehézséget okozó jogalkalmazási kérdések

tudományos igényű feldolgozásával mutassak rá – esetenként megoldási javaslatot kínálva – mindazon ellentmondásokra, amelyek az egységes joggyakorlat kialakulása ellen hatnak.

A fentieken túlmenően értekezésemben súlyozottan kap teret a jövedéki bűncselekmények, valamint a jövedéki adójog és az adóigazgatási jogviszony komplex összefüggéseinek feldolgozása, amely a jogirodalomban ezidáig meglehetősen csekély számban érhető tetten.

2. A dolgozat hipotézise

Dolgozatom hipotézise szerint, a jelenleg hatályos szabályozás és gyakorlat alkalmas arra, hogy megfelelően szolgálja a magyar állam költségvetésének, valamint az Európai Unió forrásainak védelmét. Álláspontom szerint azonban a hatékony büntetőjogi védelem napjainkban már nem működhet „szigetszerűen”, kizárólag a büntetőjog eszközeire hagyatkozva. Ennek oka alapvetően az, hogy a költségvetési csalás tényállása mellett rendelkezésünkre áll egy olyan hatékony és széles eszköztárral rendelkező – büntető jellegű szankciók alkalmazását lehetővé tevő – igazgatási eszközrendszer, amely a büntetőjogot kiegészítve egy folyamat részeként magával hozhatja a pénzügyi büntetőjog hagyományos értelemben vett fogalmának változását, bővülését. Talán nem véletlen az sem, hogy ezen rendszerszintű szemléletnek köszönhetően egyes európai országok a költségvetés büntetőjogi védelmét, ezáltal a pénzügyi büntetőjogot – annak sajátos voltára tekintettel –, önálló pénzügyi büntetőkódexben szabályozva, markánsan elválasztják a hagyományos értelemben vett büntetőjogtól.

A hipotézisem ennek megfelelően akként foglalható össze, hogy a büntetőjogi védelem a kapcsolódó igazgatási eszközrendszerrel kiegészülve képes egységes rendszerként a költségvetési bevételek hatékony védelmét biztosítani. Az általam megfogalmazott hipotézis ellenőrzésének érdekében a Büntető Törvénykönyv XXXIX. fejezetének tényállásai olyan komplex megközelítés mentén kerültek áttekintésre, amelynek részeként az egyes tényállások egymással, illetve az igazgatási jogviszonnyal fennálló kapcsolatrendszere több aspektusból is bemutatható.

3. Célkitűzések, a dolgozat módszertana

Dolgozatom elsődleges célja az egyes költségvetést károsító bűncselekmények tudományos igényű, de a gyakorlati jogélet szempontjait messzemenően figyelembe vevő vizsgálata, mindazon kihívások megjelenítésével, amelyek napjaink jogalkalmazásában a felszínre

kerültek. Ennek megfelelően kerül ellenőrzésre értekezésem hipotézise, miszerint a költségvetés hatékony büntetőjogi védelme napjainkban már nem működhet kizárólag a büntetőjog eszközeire hagyatkozva a költségvetési bevételeket illetően. Forráskutatásom során megfelelő magyar és nemzetközi irodalmat találtam, amely lehetőséget adott a párhuzamok és a hazaitól eltérő nemzeti szabályozások feldolgozására.

Kétségtelen tény e vonatkozásban, hogy számos kiváló tanulmány született ugyan a költségvetési csalás tényállásával kapcsolatosan, de a jogirodalom számottevő része a tényállás első alapesetét dolgozta fel. A tudományos elemzések vizsgálták az egyes tényállástani kérdéseket, megállapításokat tettek a folytatólágosság, az egység-többség, a halmazat kérdésein át a tényállást érintő egyéb anyagi jogi és eljárási kérdésekre egyaránt. Mindemellett a jövedéki termékek vonatkozásában megvalósított, költségvetést károsító cselekményekkel kapcsolatos munkák továbbra is meglehetősen ritkák, így értekezésem nem titkolt célja egyfajta hiánypótlás is ennek kapcsán. Szintén hiánypótlónak tekintem a társadalombiztosítási, szociális vagy más jóléti juttatással visszaélés (Btk. 395. §) valamint a jövedékkal visszaélés elősegítése (Btk. 398. §) bűncselekmények anyagi jogi kérdéseinek áttekintését, melyeket érintően a kommentárirodalom sem kellően részletes.

Napjaink – időnként ellentmondásos – jogalkalmazói gyakorlatának megvilágítása érdekében elengedhetetlen volt az irányadó bírói gyakorlat és a vonatkozó kúriai döntések és ügyészégi iránymutatások feldolgozása, amelyek felhívták a figyelmet a releváns büntetőjogi szabályozásból következő ellentmondásokra. Tekintettel arra, hogy a költségvetést károsító magatartások elleni büntetőjogi fellépés eszközei valamennyi európai uniós tagállam jogrendszerében megtalálhatóak, dolgozatom részét képezi egyes európai uniós instrumentumok bemutatása, összehasonlítása, illetve az Európai Unió Bírósága releváns ítéleteinek feldolgozása.

Figyelemmel arra, hogy a költségvetést károsító bűncselekmények alapvetően kerettényállások, így vonatkozásukban megkerülhetetlen a diszpozíciót kitöltő és gyakran változó, nem egyszer szövevényesnek tűnő háttérnorma megjelenítése, különösen az adó, a vámjog és a jövedéki szabályozás tekintetében. A fentiekén túlmenően törekedtem a szakirodalmi álláspontok minél szélesebb körű megjelenítésére és egybevetésére, a jogalkotói szándék feltárására, valamint a gyakorlati szempontok részletes megjelenítésére. A választott téma sajátosságaiból adódóan előnyben részesítettem a leíró, értékelő, összehasonlító elemzést, kiegészítve azt más jogági

normák és a büntetőjog szabályrendszerének értelmezésével, amely lehetővé tette áttekintő összefoglalók elkészítését.

Értekezésem elkészítése során, kutatási engedélyem birtokában – a szükséges statisztikai adatok beszerzése, valamint egyes jogesetek megjelenítése érdekében – felhasználtam a Nemzeti Adó- és Vámhivatal bűnügyi adatbázisait. Mindezekon túl – a jogalkotói szándék feltárása érdekében –, áttekintettem a vonatkozó törvénymódosítások részletes indokolását. Fontosnak tartom azonban kijelenteni, hogy jelen értekezés megállapításai és következtetései kizárólag saját tudományos véleményemet tükrözik, az egyetlen részletében sem tekinthető munkáltatóm hivatalos álláspontjának.

II. A dolgozat felépítése

Dolgozatom *első fejezetében* a magyarországi pénzügyi büntető jogszolgáltatás előtörténetét vizsgálom, visszatekintve azon múltbéli magatartásokra, amelyekkel összefüggésben már megjelent a költségvetés károsítása, még akkor is, ha a korabeli tényállások nem is tartalmazták kategorikusan e fogalmat. Az adóelkerülés ugyanis – mint magatartási forma – a hatályos adózási környezethez alkalmazkodva folyamatosan változott, illeszkedett egyes korok adóztatási szabályaihoz és napjainkban is érzékelhető ennek töretlen evolúciós folyamata. Ennek megfelelően az adójogi szabályozás és a büntető anyagi jog fejlődésének sarkalatos pontjait áttekintve mutatható be az a folyamat, melynek eredménye napjaink adó- és büntetőjogi környezete.

A második fejezet az adótervezés, az adóelkerülés, az agresszív adótervezés és az adócsalás fogalmi ismérveinek meghatározását és e fogalmak között fennálló – igen gyakran a szakemberek között is vita tárgyát képező – „határmezsgyét” törekszik bemutatni. Ennek jelentősége elsődlegesen annak tudható be, hogy érdemi megkülönböztetést igényelnek a jóhiszemű adóoptimalizáló, az adójoggal visszaélő vagy éppen szándékos adóelkerülő magatartások, miután azok eltérő megoldásokat igényelnek a jogalkotó és a jogalkalmazó részéről. A globális adóveszteség adatai ugyanis egyértelműen rámutatnak arra, hogy az adóelkerülő magatartások elleni összehangolt fellépés igénye napjainkban egyre sürgetőbben jelentkezik.

Értekezésem *harmadik fejezetében* kerülnek a költségvetést károsító bűncselekmények tényállásai bemutatásra. E fejezet keretein belül kiemelt figyelmet fordítottam a szakirodalom által némileg elhanyagolt, kevésbé feldolgozott deliktumok részletesebb bemutatására, a jelenleg is fennálló dogmatikai ellentmondásokra és a tényállásokhoz kapcsolódó legjellemzőbb elkövetési magatartásokra, melyek kézzelfogható támpontot nyújthatnak a jogalkalmazás számára.

Ennek megfelelően a társadalombiztosítási, szociális vagy más jóléti juttatással visszaélés (Btk. 395.§) tényállását az elérhető szakirodalom mellett a mögöttes háttérjogszabályok, jogesetek és elhatárolási, illetve jogértelmezési kérdések keretei között jelenítettem meg.

A költségvetési csalás (Btk. 396.§) tényállásán belül – a megszokott tartalmi elemek mellett – kiemelt figyelmet fordítottam olyan, a jogirodalomban ezidáig részleteiben nem tárgyalt kérdésekre, mint a bűncselekményi értékhatárt el nem érő vámjog-sértő cselekmények minősítése vagy a két alapeset elkövetési tárgyának – általános jogirodalmi megközelítéstől részben eltérő – meghatározása. Mindemellett a kommentárirodalomban megszokottnál jelentősebb teret szenteltem a költségvetési csalás II. alapesetének, tekintettel arra, hogy a jövedéki bűnözés jogirodalmi feldolgozottsága kevésbé részletezett és annak alapjául igen gyakran a korábbi büntetőjogi szabályozás hatálya alatt lefektetett elvek szolgálnak.

A költségvetési csaláshoz kapcsolódó felügyeleti vagy ellenőrzési kötelezettség elmulasztása (Btk. 397.§) tényállásának elemeit feldolgozva, a dogmatikai megközelítés mellett sor került a hatályos joggyakorlat és a kapcsolódó statisztikai adatok áttekintésére is a tényállás és a büntetőjogi reakció létjogosultságának vizsgálata érdekében.

A „jövedéki adócsalás” egyfajta előkészületi magatartásának tekinthető a jövedékkel visszaélés elősegítése (Btk. 398.§), mely szintén „elhanyagolt” tényállásnak tekinthető jogirodalmi feldolgozottságát tekintve, így annak általános bemutatása mellett kiemelt figyelmet fordítottam a felmerülő halmazati kérdések és elhatárolási elvek megjelenítésére.

Az egyes költségvetést károsító bűncselekmények körében törekedtem arra, hogy a tankönyvszerű tényálláselemzés helyett olyan elméleti és gyakorlati szempontok mentén kerüljenek részletesen bemutatásra a leginkább problematikus kérdések, amelyek napjaink jogalkalmazói gyakorlatában időről időre megjelennek.

A negyedik fejezetben az európai uniós termékkereskedelem adózási hátterét, a több tagállamot érintő szervezett áfacsalások mechanizmusát vontam vizsgálat alá.

Napjainkban ugyanis a hazai és európai uniós költségvetésnek kiemelt károkat okozó elkövetési magatartássá egyértelműen a hozzáadott érték adóval (áfával) összefüggésben megvalósított olyan visszaélések váltak, melyek közösségen belüli termékértékesítéshez, körbeszámlázásokhoz, illetve ún. láncügyletekhez kapcsolódnak.

E fejezet keretein belül került sor a csalási folyamat szereplőinek bemutatására, karakterük jellemzésére, az egyes csalási mechanizmusok működésének felismerése érdekében.

Az ötödik fejezet az Európai Unió költségvetésének védelmét helyezi előtérbe, különös tekintettel annak egységes büntetőjogi védelmére.

Az Unió pénzügyi érdekeit sértő jogellenes tevékenység volumenét és az egységes fellépés szükségességét érzékelteti többek között az Európai Parlament Költségvetési Ellenőrző Bizottságának 2021. június 21. napján közzétett jelentése, melynek számadatai szerint a héa-alapú saját források a 2019. évi teljes uniós költségvetési bevételek 11,97%-át tették ki. A jelentés rámutatott ennek okán a héacsalások uniós és a nemzeti költségvetésekre gyakorolt kiterjedt hatására, miután az uniós héabevétel-kiesés 2018-ban megközelítőleg 140 milliárd euróra, míg 2019-ben 130 milliárd euróra volt tehető. Ezen bevételek védelme érdekében kiemelkedő fontosságúnak tartja az „eltűnő kereskedő” révén elkövetett Unión belüli MTIC-csalások elleni küzdelmet, amelyek becsült éves kárösszege megközelítőleg 40-60 milliárd euró. Az EU csalás elleni stratégiájának 2017-ben elfogadott jelentős kiegészítése a PIF-irányelv (amely az EU pénzügyi érdekeinek védelme érdekében egységes szabályokat állapít meg a tagállamok büntetőjoga számára), így értekezésem ennek érvényesülése szempontjából is vizsgálja az uniós költségvetések büntetőjogi védelmét.

A hatodik fejezet azokat az újszerű elveket és elhatárolási szempontokat törekszik bemutatni, melyek a költségvetési csaláshoz kapcsolódóan napjaink jogalkalmazói gyakorlatában megjelentek. E körben a szakirodalomban általánosan elfogadott elhatárolási szempontokon túlmutató, olyan gyakorlatban megjelenő kérdésekre is törekedtem rámutatni, melyek jogirodalmi feldolgozottsága korántsem teljes. Ennek megfelelően az egyes alapesetek elhatárolásán túlmenően kiemelt figyelmet fordítottam az ún. „statikus” költségvetési csalás elhatárolási kérdéseire, jogeseteken keresztül bemutatva annak főbb ismérveit.

Szintén új, a jogirodalomban ezidáig kevésbé feldolgozott elhatárolási kérdéseket jelenítettem meg a pénzmosás és költségvetési csalás vonatkozásában az adózatlan jövedéki termékeket érintően. E körben szükségeszerű a figyelmet felhívni arra, hogy a helyes jogi minősítés büntetőjogon túlmutató jelentősége – többek között – a különböző jogágak és jogi normák viszonyrendszerében és egyensúlyában is megmutatkozik. Jelen esetben ugyanis az elhatárolás alapjául szolgáló cselekmények költségvetési csalásként minősítése mindazon túl, hogy koherenssé teszi a büntető és igazgatási eljárások, valamint az egyes szankciók egymásra épülő alkalmazhatóságát, elősegíti a *ne bis in idem* elv érvényesülését. Mindezek gyakorlati alkalmazásával tehát összhangba kerülnek az egyes, a Btk. 396. § háttérét biztosító „ágazati törvények” (az uniós vámjog végrehajtásáról szóló 2017. évi CLII. törvény, valamint a jövedéki adóról szóló 2016. évi LXVIII. törvény) a Büntető Törvénykönyv vonatkozó rendelkezéseivel.

Napjaink jogalkalmazása számára a költségvetési csalás vonatkozásában talán a legnagyobb kihívást a törvényi egység alkalmazása és annak gyakorlati érvényesülése jelenti, így értekezésem *hetedik fejezete* ezen kérdéskör olyan kritikus pontjait tárgyalja, melyek megválaszolása elengedhetetlen a joggyakorlat számára.

Ennek érdekében a törvényi egység dogmatikai megközelítésein túlmenően kiemelt figyelmet fordítottam a törvényi egység alapjául szolgáló egyes részcselekmények értékhatárára, a Kúria és a Legfőbb Ügyészség e tárgyban képviselt álláspontjára, illetve ezen álláspontok gyakorlati alkalmazásából adódó anomáliákra.

E fejezet keretein belül kutatásom tárgyát képezte a törvényi egységet képező költségvetési csalás bűncselekmény elévülése is, különös tekintettel az egyes részcselekmények elévülésének kérdésére, illetve annak gyakorlati következményeire.

Értekezésem *nyolcadik fejezete* egy újabb, a gyakorlat számára kihívást jelentő témakört, a költségvetési csaláshoz kapcsolódó részesi magatartások büntetőjogi felelősségének limitálását dolgozta fel. A részesi magatartás problematikája ugyanis jellemzően azokban a számlaláncolatokra épülő áfacsalások esetében jelenik meg, ahol a számlabefogadó gazdálkodó több (beszámlázó) bűnsegéd részéről fogad be fiktív számlákat és azok együttes áfatartamát igényli vissza vagy helyezi éppen jogosulatlanul levonásba. Ezen esetben megkerülhetetlen annak tisztázása, hogy a bűnsegéd, mint részes büntetőjogi felelőssége megállapítható-e a tettes cselekményének túllépéséért (*excessus*), miután főszabályként a részes csak a tettes által ténylegesen megvalósított cselekmény miatt vonható felelősségre és magatartásának minősítése is igazodik a tettesi alapcselekményhez.

A kérdés megválaszolása érdekében megjelenítettem a túllépés dogmatikai háttérét, rámutattam a jogalkalmazásban megnyilvánuló aktuális ellentmondásokra, valamint az aktuális kúriai döntések fényében értékeltem az ismertetett bűnsegédi felelősség határait.

Az értekezés *kilencedik fejezetének* elsődleges célja, hogy rámutasson azon anomáliákra és ellentmondásokra melyek napjaink jogalkalmazói gyakorlatában a *ne bis in idem* elv érvényesülésével kapcsolatban az adójog, a vámjog és a büntetőjog viszonyrendszerében megmutatkoznak. Ennek érdekében átfogóan vizsgáltam hazai szabályozásunk sajátosságait és ellentmondásait a közigazgatási és büntetőjogi szankciók viszonyrendszerében, különös tekintettel az Európai Bíróság vonatkozó ítéleteire.

Ugyanezen fejezet keretei között került feldolgozásra az egyes uniós tagállamok büntetőjogi szabályozása és elkövetési értékhatárai (így a belga, az osztrák, a lengyel, az olasz, a szlovén és a holland modell), még inkább megvilágítva ezáltal hazai szabályozásunk ellentmondásait.

A *tizedik fejezet* egyfajta kitekintést nyújt a büntetőjogon kívül álló azon adóhatósági eszközrendszerre, melynek elsődleges célja a jogkövető piaci szereplők pozíciójának erősítése, az áruforgalom átláthatóságának biztosítása és nem utolsósorban az adóelkerülő magatartást tanúsítók kiszűrése. Ennek részeként az Elektronikus Közúti Áruforgalom Ellenőrző Rendszer, az online pénztárgéprendszer valamint az online számlázási rendszer került bemutatásra. Mindezek ugyanis lehetőséget teremtenek arra, hogy az adózók gazdasági tevékenységéről már a bevallás benyújtása előtt, valós időben információkkal rendelkezzen az adóhatóság, és a tevékenységben rejlő kockázatokat elemezze, az esetleges adóelkerülő magatartásokat felismerje. Az ismertetett, eszközrendszer hatékony és eredményes alkalmazása, kiegészítve az adóhatóság rendelkezésére álló szankciórendszerrel (adóbírság, jövedéki bírság, vámigazgatási bírság) alkalmas lehet arra, hogy az értékhatárok esetleges revíziójával a csekély tárgyi súlyú adóelkerülő magatartásokhoz differenciált, a jogsértés súlyához igazodó eljárások, jogkövetkezmények legyenek társíthatóak.

Az egyes fejezetekben ismertetett „kihívások” azonban több esetben is óhatatlanul rámutatnak mindazon jogalkotói deficitre illetve vitatható dogmatikai megközelítésekre, melyek ellentmondásos joggyakorlatot keletkeztetve akár a hatékony büntetőjogi fellépés akadályai is lehetnek.

III. A tudományos eredmények rövid összefoglalása, azok hasznosítása, illetve a hasznosítás lehetősége

A pénzügyi büntetőjog gyakorlata alapvetően kiforrottnak tekinthető, jogirodalma meglehetősen széleskörű, azonban a gazdasági jelenségek, az igazgatási környezet, a mögöttes adójogi és vámjogi szabályozás változásai folyamatos kihívásokat teremtenek, amely különösen igaz a költségvetést károsító bűncselekményekre. A változó, megújuló környezethez igazodó jogalkotói és jogalkalmazói válaszok igénye ezáltal akár öröknek hitt dogmák újraértékelését is megkövetelheti, melynek szükségességét dolgozatomban számos pontja is felveti.

A költségvetést károsító bűncselekmények jogi szabályozásának és joggyakorlatának áttekintése, valamint a jelenkor kihívásainak bemutatása egyértelmű igazolását adják annak, hogy mennyire dinamikusan változó, megújuló sajátos területről van szó, mely egyre kevésbé zárható kizárólagosan a szigorúan vett büntetőjog keretei közé. E megállapítás alapjául leginkább az szolgál, hogy talán az egész Büntető Törvénykönyv nem tartalmaz még egy olyan sajátos törvényi tényállást, amelyet ilyen széleskörű igazgatási, adó- és vámjogi szabályozás tölt meg tartalommal és amely ennyire körülbástyázott igazgatási jogviszonyokkal.

A hazai és uniós költségvetések védelmét biztosító jogszabályi környezetben elengedhetetlen a büntetőjog keretein túlmutató, komplex szemléletmódon alapuló megközelítés annak érdekében, hogy az egyes jogágak egymásra épülve, egymást kiegészítve tölthessék be valódi rendeltetésüket. Ezáltal a pénzügyi büntetőjog csak végső eszköz lehet, miként a büntetőjog is szubszidiárius jellegű jogág, azaz csak akkor alkalmazzuk a költségvetési bevételek védelme érdekében, ha a többi jogág szankciói várhatóan nem eredményeznék a kívánt hatást a költségvetés prudens működését tekintve. A gyakran hangoztatott ultima ratio jellegét tehát a büntetőjog csak akkor teljesítheti be, ha a jogrendszer egészének „szankciós záróköve” lehet.

Jelen megállapítások a költségvetési csalást érintően talán soha nem lehetnének aktuálisabbak, miután napjainkban egyre sürgetőbb igényként merül fel az egyéb, büntetőjogon kívüli jogszabályok által meghatározott szankciók és eszközrendszer összehangolása a büntetőjoggal. Értekezésemben ennek fényében mutattam rá olyan ellentmondásokra, melyek megvilágítják az egyes eljárások és szankciók össze nem hangolt voltából adódó anomáliákat, némileg vitathatóvá téve ezáltal azt a szemléletet, amely a büntetőjog „szigetszerűségét” helyezi előtérbe a komplex megközelítés és az összehangolt jogalkalmazás helyett.

A doktori értekezésben a hipotézisek felállításán és vizsgálatán túlmenően az elemzések révén olyan megállapítások és javaslatok is megfogalmazásra kerültek, amelyek a gyakorlat számára egyfajta támpontot jelenthetnek.

E célkitűzés részeként törekedtem a gyakorlatot alapjaiban formálni kívánó, de korántsem egységes jogi álláspontok megjelenítésére, rámutatva ezáltal arra, hogy a felmerülő kérdések – a költségvetési csalás tényállásának sajátos jellemzői okán – számos esetben nem válaszolhatók meg kizárólagosan hagyományos dogmatikai megközelítéssel. Az általam bemutatott esetkörök ugyanis érzékelhetővé teszik e konzervatív szemlélet ellentmondásait, melynek eredménye esetenként bizonytalankodó jogalkalmazásban, egyedi értelmezésekben és csak az adott ügyben érvényesíthető jogi megoldásokban jelenik meg.

E megállapítások annak tükrében érdemelnek különösebb figyelmet, hogy a Btk. 2012. január 1. napjával létrehozott tényállásainak tartalma, tehát a törvényszöveg az elmúlt évtizedben gyakorlatilag nem változott viszont az értelmezések és megközelítések az eltelt időszakban időnként egymásnak és önmaguknak is ellenmondóan módosultak.

A disszertáció nyilvánvaló célja tehát, hogy tudományos igényességgel mutassa be egy olyan sajátos bűncselekményi kör dogmatikai hátterét és speciális jellemzőit, melyek a mai napig is nyitott, megválaszolandó kérdéseket hordoznak magukban, folyamatos kihívásokat keletkeztetve ezáltal a gyakorlat számára.

Szándékaim szerint értekezésem eredményeként igazolást nyert hipotézisem is, miszerint a költségvetést károsító bűncselekmények ellen eredményesen fellépni kizárólag komplex szemlélettel, a rendelkezésre álló büntetőjogi és igazgatási eszközrendszer összehangolásával, egymásra épülő koherens alkalmazásával és az eszköztárak differenciált, a cselekmények súlyához igazodó alkalmazásával lehet.

Mindehhez azonban elengedhetetlen a pénzügyi anyagi büntetőjogot – annak büntetőjogon kívüli környezetével és háttérjogával – egyfajta dimenzióban elhelyezni a „szigetszerűség” helyett, ahol az újszerű megközelítés, illetve a rendszerszintű gondolkodás alapjaiban járulhat hozzá a költségvetési bevételek hatékony büntetőjogi védelméhez.

Összegzésem zárásaként pedig ezúton fejezem ki abbéli reményem, hogy értekezésem a jogalkalmazás, a tudományos élet, valamint egyes de lege ferenda vonatkozásokban akár a jogalkotás számára is szolgálhat néhány újszerű, mégis megfontolandó gondolattal.

Nyilvántartási szám: DEENK/183/2022.PL
Tárgy: PhD Publikációs Lista

Jelölt: Lengyel Tibor

Doktori Iskola: Marton Géza Állam- és Jogtudományi Doktori Iskola

MTMT azonosító: 10067817

A PhD értekezés alapjául szolgáló közlemények

Folyóiratcikkek, tanulmányok (5)

1. **Lengyel, T.:** A pénzmosás és költségvetési csalás elhatárolási kérdései adózatlan jövedéki termékek tekintetében.
Belügyi Szemle. 69 (9), 1511-1527, 2021. ISSN: 2062-9494.
DOI: <http://dx.doi.org/10.38146/BSZ.2021.9.1>
MTA Állam- és Jogtudományi Bizottság: A
2. **Lengyel, T.:** Törvényi egység a költségvetési csalásban és annak érvényesülési lehetőségei a gyakorlatban.
Magyar Rendészet. 21 (2), 29-46, 2021. ISSN: 1586-2895.
DOI: <http://dx.doi.org/10.32577/mr.2021.2.2>
MTA Állam- és Jogtudományi Bizottság: B
3. **Lengyel, T.:** "Adócsaló orgazda" (?) avagy a költségvetési csalás és az orgazdaság elhatárolási kérdései.
Magyar Rendészet. 20 (1), 77-91, 2020. ISSN: 1586-2895.
DOI: <http://dx.doi.org/10.32577/mr.2020.1.5>
MTA Állam- és Jogtudományi Bizottság: B
4. **Lengyel, T.:** A ne bis in idem elv gyakorlati érvényesülésének korlátai Magyarországon az igazgatási és a büntetőjogi szankciók tükrében.
Belügyi Szemle. 68 (5), 53-70, 2020. ISSN: 2062-9494.
DOI: <http://dx.doi.org/10.38146/BSZ.2020.5.4>
MTA Állam- és Jogtudományi Bizottság: A

5. **Lengyel, T.:** Az Európai Unió Bíróságának gyakorlata, valamint hazai szabályozásunk ellentmondásai a ne bis in idem elv érvényesülésének tekintetében.

Belügyi Szemle. 67 (3), 58-75, 2019. ISSN: 2062-9494.

DOI: <http://dx.doi.org/10.38146/BSZ.2019.3.4>

MTA Állam- és Jogtudományi Bizottság: A

MTA Állam- és Jogtudományi Bizottsága irányelvei szerint:

„A” kategóriás folyóiratban megjelent publikációk: 3, melyek közül az értekezés alapjául szolgál: 3

„B” kategóriás folyóiratban megjelent publikációk: 2, melyek közül az értekezés alapjául szolgál: 2

A DEENK a Jelölt által az iDEa Tudóstérbe feltöltött adatok bibliográfiai és tudománymetriai ellenőrzését a tudományos adatbázisok és a Journal Citation Reports Impact Factor lista alapján elvégezte.

Debrecen, 2022.04.08.

Theses of Doctoral (PhD) Dissertation

**The criminal law protection of budget revenues
and its challenges in Hungary in the 21st century**

Lengyel Tibor

Supervisor: Dr. Habil. Madai Sándor, head of department associate professor

UNIVERSITY of DEBRECEN
Géza Marton School of Legal Studies

DEBRECEN
2022

I. Antecedents and objectives of the doctoral dissertation

1. Antecedents of the dissertation

My nearly three-decade career at the National Tax and Customs Administration and its predecessor has focused on the investigation of budget-damaging crimes and the professional supervision of criminal proceedings. This experience provides the opportunity to present all the challenges posed by the legal application of budget revenues in connection with the criminal law protection in this dissertation.

The legislature has amended criminal and administrative legislation on tax evasion several times in recent decades, following the social and economic changes that have taken place in the meantime. In this context, special attention needs to be paid to the criminal law regulation of tax evasion, which was listed as budget-damaging crimes in Chapter XXXIX of the Penal Code.

In recent years, however, the criminal law protection of the Hungarian and EU budgets has focused mostly on legal and dogmatic issues, while its impact on the application of the law has received much less attention. For this reason, it is even possible to review the current issues and problems of the budget-damaging facts that appear in today's practice, since no impeccable piece of legislation can fully fulfill its purpose if it allows for different interpretations and different legal practice and causes some uncertainty. An indirect effect of this is the prolongation of criminal proceedings or the taking into account of elapsed time as a mitigating circumstance, which clearly reduces the deterrent effect of criminal law.

In view of the budget-damaging behavior that adapts flexibly to the changing circumstances, as well as the frequent changes in criminal law and tax norms in response, the author of this dissertation cannot undertake more than to take a snapshot of our current legal environment. As part of this “snapshot”, I have sought to highlight the contradictions that may militate against the emergence of case law by occasionally proposing solutions to the law enforcement issues that are most difficult for practice today.

In addition to the above, my dissertation focuses on the elaboration of the complex relationships among excise crimes and excise tax law and the tax administration, which have been available in a relatively small number in the legal literature so far.

2. The hypothesis of the dissertation

According to the hypothesis of the dissertation, the current applicable regulations and practices are suitable to adequately serve the protection of the Hungarian state budget and the resources of the European Union. However, in my point of view, effective criminal law protection can no longer operate 'island-like' today and rely solely on law instruments to protect budgetary revenues.

This is mainly due to the fact that - in addition to the fact of budgetary fraud - we have a system of administrative tools with such an effective and wide range of tools that allow the application of criminal sanctions. This, in addition to criminal law, can bring about a change and expansion of the concept of financial criminal law in the traditional sense as part of a process.

The main reason for this is basically that in addition to the fact of budgetary fraud, we have a system of administrative tools with such an effective and wide range of tools, which allows the application of almost criminal sanctions. This, as part of a process, in addition to criminal law, can bring about a change and expansion of the traditional concept of financial criminal law.

It is perhaps no coincidence that, thanks to this systemic approach, some European countries are markedly separating the criminal law protection of the budget, and thus financial criminal law is governed by a separate Financial Penal Code.

My hypothesis can be summarized as meaning that criminal law protection - complemented by the associated system of administrative tools - is capable of effectively protecting budget revenues as a unified system. In order to verify this, the state of facts from Chapter XXXIX of the Penal Code have been processed along a complex approach, as part of which the system of relations between the individual facts and the administrative relationship can be presented from several aspects.

3. Objectives, methodology of the thesis

The primary goal of my dissertation is to investigate certain budget-damaging crimes in a scientific way, but to take into account the aspects of practical legal life, by presenting all the challenges that have come to the surface in the application of law today. Accordingly, the hypothesis of my dissertation that the effective criminal law protection of the budget can no longer operate solely on the basis of criminal law instruments in terms of budget revenues is

tested. During my research on sources, I found suitable Hungarian and international literature, which provided an opportunity to process the parallel and different national regulations from those in Hungary.

It is an undeniable fact that, although a number of excellent studies have been carried out on the facts of budget fraud, a significant body of the legal literature has processed the first basic case. The scientific analyzes examined the individual issues of fact, and made findings on the issues of continuity, unity-majority, and other substantive legal and procedural issues affecting the facts. However, studies on budget-damaging acts in relation to excisable products are still quite rare, so the undisguised aim of my dissertation is to fill a gap in this regard.

I also consider the review of the substantive issues of the criminal offenses of misuse of social security, social or other welfare benefits (§ 395 of the Penal Code) and promotion of misuse of excise duty (§ 398 of the Penal Code), for which the commentary is not sufficiently detailed.

In order to highlight today's contradictory law enforcement practice, it was essential to process the relevant case law and the relevant curiosity decisions and prosecution guidelines that drew attention to the inconsistencies arising from the relevant criminal law. Given that the means of criminal action against budget-damaging behavior can be found in the legal systems of all EU Member States, my dissertation includes the presentation and comparison of certain EU instruments and the processing of relevant judgments of the Court of Justice of the European Union.

Crimes that damage the budget are essentially framework situations, so it is inevitable to display a background norm that fills the disposition and often changes, which often seems complicated, especially in terms of tax, customs law and excise regulations. In addition to the above, I tried to present and compare the positions of the literature as widely as possible, to explore the intention of the legislator and to present the practical aspects in detail. Due to the peculiarities of the chosen topic, I preferred the descriptive, evaluative, comparative analysis, supplemented by the interpretation of other legal norms and the rules of criminal law, which made it possible to prepare overview summaries.

During the preparation of my dissertation, in possession of my research permit - in order to obtain the necessary statistical data and to display certain legal cases - I used the criminal databases of the National Tax and Customs Administration. In addition, in order to reveal the intention of the legislature, I have reviewed the detailed justification of the relevant amendments to the law. However, I consider it important to state that the findings and conclusions of the present dissertation reflect only my own scientific opinion and cannot be considered the official position of my employer in any detail.

II. Structure of the dissertation

In the *first chapter* of my dissertation, I examine the prehistory of financial criminal justice, looking back at past acts in which the damage of the budget has already occurred, even if the facts of the time did not categorically include this concept. Tax evasion - as a form of behavior - has been constantly adapting to the current tax environment, adapting to the tax rules of certain ages, and the unbroken evolutionary process of this can be felt even today. Accordingly, the process that results from today's tax and criminal law environment can be presented by reviewing the key points in the development of tax law and substantive criminal law.

The *second chapter* seeks to present the definition of the concepts of tax planning, tax evasion, aggressive tax planning and tax fraud, and the “boundary” between these concepts, which is very often debated among professionals too. The significance of this is primarily, due to the fact that bona fide tax optimization, abusive or even intentional tax avoidance actions require substantial discrimination, as they require different solutions on the part of both the legislator and the law enforcer. Data on global tax losses clearly show that the need for concerted action against tax evasion is becoming increasingly urgent today.

In the *third chapter* of the dissertation, the facts of the crimes damaging the budget are presented. Within the framework of this chapter, I have paid special attention to the more detailed presentation of the less elaborated and somehow neglected delicacies in the literature, to the dogmatic contradictions that still exist and to the most typical offending behaviors related to the facts, which can provide a tangible support for law enforcement.

Accordingly, I have presented the facts of the misuse of social security premiums, social or other welfare benefits (§ 395 of the Penal Code) within the framework of the available literature, the underlying background legislation, legal cases and demarcation and legal interpretation issues.

Within the facts of budget fraud (§ 396 of the Penal Code), in addition to the usual content elements, I paid special attention to such issues, which have not been discussed in detail in the legal literature so far, such as the classification of customs offenses or partly different approach from the general legal literature on the two basic cases. Beside of this, I have devoted more space than usual in the commentary to the second basic case of budget fraud, given that the legal processing of excise crime is less detailed and is very often based on principles laid down under previous criminal law.

In addition to the dogmatic approach, the current legal practice and the related statistical data were reviewed in order to examine the facts and the legitimacy of the criminal reaction in order to process the factual elements of the failure to supervise or control budget fraud (§ 397 of the Penal Code).

The facilitation of the misuse of excise duty can be considered as a kind of preparatory behavior of “excise fraud” (§ 398 of the Penal Code), which can also be considered a “neglected” factual processing, so in addition to the general presentation of the facts, I paid special attention to the presentation of the cumulation issues and the principles of demarcation.

Among the crimes that damage the budget, I have tried to present in detail the most problematic issues, which appear from time to time in the practice of law enforcement, from the point of view of theoretical and practical aspects, instead of a textbook-like analysis of the facts.

In the *fourth chapter*, I examined the tax background of trade in goods in the European Union, the mechanism of organized VAT fraud affecting several Member States. Nowadays, the offenses caused in the context of value added tax (VAT) have clearly become the perpetrators of the damage caused to the domestic and European Union budgets, which are related to intra-Community sales of goods, carousel invoicing or so-called chain transactions.

Within the framework of this chapter, the actors of the fraud process and their characteristics were introduced in order to recognize the operation of each fraud mechanism.

The *fifth chapter* focuses on the protection of the budget of the European Union, in particular its unified criminal law protection.

The volume of illegal activity affecting the financial interests of the EU and the need for concerted action are highlighted in the report of the European Parliament's Committee on Budgetary Control of 21 June 2021, according to which the VAT-based own resource represents 11.97% of total EU budget revenue in 2019. The report highlighted the far-reaching impact of VAT fraud on EU and national budgets. The loss of VAT revenue in the EU was approximately € 140 billion in 2018 and € 130 billion in 2019. In order to protect these revenues, the report attaches great importance to the fight against intra-community MTIC fraud, which is estimated at around € 40-60 billion each year caused by missing traders.

A significant addition to the EU's anti-fraud strategy is the PIF Directive issued in 2017 (which lays down unified rules for the criminal law of the Member States to protect the EU's financial interests), so my dissertation also examines the criminal law protection of the community's budget.

The *sixth chapter* seeks to present the novel principles and demarcation aspects that have emerged in the practice of law enforcement today in relation to budget fraud. In this context, I also tried to point out issues that go beyond the generally accepted demarcation aspects in the literature and appear in practice, the processing of which in the legal literature is incomplete. Accordingly, in addition to the delimitation of the individual basic cases, I paid special attention to the so-called "Static" budget fraud, presenting its main features through legal cases.

I have also presented new delimitation issues for money laundering and budget fraud concerning excise goods, which have been less elaborated in the legal literature so far. In this context, it is necessary to draw attention to the fact that the importance of a correct legal classification beyond criminal law is reflected, among other things, in the system and balance of the various rights and legal norms. In the present case, the classification of the acts on which the distinction is based as budgetary fraud, in addition to making the interdependent application of criminal and administrative procedures and individual sanctions coherent, contributes to the "ne bis in idem" principle. Their practical application is therefore in line with the relevant provisions of the Penal Code, which provide the background for Section 396 (Act CLII of 2017 on the implementation of EU customs law and Act LXVIII of 2016 on excise duty).

Perhaps the biggest challenge for today's law enforcement in terms of budget fraud is the application of legal unity and its practical implementation, so *the seventh chapter* of my dissertation discusses critical points on this issue that need to be addressed by legal practice.

For this reason, in addition to the dogmatic approaches of the legal unit, I paid special attention to the limit of certain sub-acts on which the legal unit is based, the position of the Curia and the Prosecutor General's Office on this issue and the anomalies resulting from their practical application. Within the framework of this chapter, the subject of my research was the statute of limitations on the crime of budgetary fraud, which is a legal unit, with special regard to the issue of the statute of limitations for certain sub-acts and its practical consequences.

In the *eighth chapter* of my dissertation, I dealt with another topic that is challenging for practice, the limitation of the criminal liability of partial behaviors related to budget fraud. The problem of partial behavior typically appears in the case of VAT fraud based on account chains, where the procuring company receives fictitious invoices from several (billing) auxiliaries and unlawfully reclaims or deducts the amount of VAT from them. In this case, it is unavoidable to clarify whether the criminal liability of the accomplice as a party can be established for exceeding the perpetrator's act (*excessus*). As a general rule, the party can only be held liable for the act actually performed by the perpetrator and the classification of his conduct is also adapted to the basic act of the perpetrator.

In order to answer this question, I have shown the dogmatic background of the excess, I have pointed out the current contradictions in the application of the law, and I have assessed the limits of the described criminal responsibility in the light of the current court decisions.

The primary aim of *the ninth chapter* of the dissertation is to point out the anomalies and contradictions in the relationship between tax law, customs law and criminal law in the application of the *ne bis in idem* principle in today's legal practice. For this reason, I have comprehensively examined the peculiarities and contradictions of our domestic regulations in the system of administrative and criminal sanctions, with special regard to the relevant decisions of the European Court of Justice.

Within the framework of the same chapter, the criminal law regulations and crime limits of each EU member state were processed (such as the Belgian, Austrian, Polish, Italian, Slovenian and Dutch models), highlighting the contradictions of our domestic regulations.

The *tenth chapter* provides an overview of the non-criminal system of tax authorities, the primary purpose of which is to strengthen the position of fair market participants, to ensure the transparency of trade in goods and, last but not least, to eliminate tax evaders. As part of this, the Electronic Road Traffic Control System, the online cash register system and the online invoicing system were introduced. They provide an opportunity for the tax authority to have real-time information about the economic activities of taxpayers before submitting the return, to analyze the risks inherent in the activities, and to identify possible tax avoidance behaviors. The efficient and effective application of the described instruments, supplemented by the system of sanctions available to the tax authority (tax fine, excise fine, customs administrative fine), may be suitable for differentiated procedures and legal consequences related to the seriousness of the tax evasion.

However, the “challenges” described in each chapter point in several cases to all the legislative deficits and controversial dogmatic approaches that can cause obstacles to effective criminal law action by creating contradictory case law.

III. A brief summary of the scientific results and the possibility of their utilization

The practice of financial criminal law can be considered mature, its legal literature is quite extensive, but changes in economic phenomena or the administrative environment, and the underlying tax and customs regulations pose constant challenges, which is especially true for crimes that damage the budget. The need for responses from legislators and law enforcers to the changing, renewable environment may thus require a re-evaluation of dogmas believed to be eternal that is raised in several sections of my dissertation.

A review of the legal regulation and practice of offenses against the budget and the presentation of the challenges of the present day provide a clear demonstration of the dynamically changing, renewable specific area, which is becoming less and less confined to the strictly criminal law framework. This finding is mainly based on the fact that perhaps the entire Penal Code does not contain a specific set of legal facts, which is filled with such extensive administrative, tax and customs regulations and which is so enclosed by administrative legal relations yet. In a legal environment that ensures the protection of domestic and EU budgets, an issue based on a complex approach is essential in order for the individual rights to fulfill their real purpose by building on and complementing each other.

Financial criminal law can only be a last resort, just as criminal law is a subsidiary law, it is only used to protect budget revenues if sanctions from other laws are not expected to have the desired effect on the prudent operation of the budget. The often mentioned ultima ratio can therefore only be fulfilled by criminal law if it can be the “sanction cornerstone” of the legal system.

The present findings on budgetary fraud may never be more relevant, given the growing urgency today to align sanctions and the system of instruments provided for by non-criminal law with criminal law. In my dissertation, I have pointed out contradictions that shed light on the anomalies resulting from the non-harmonization of individual procedures and sanctions.

In the doctoral dissertation, in addition to setting up and examining the hypotheses, the findings and suggestions that can be used as a basis for the practice were formulated through the analyzes.

As part of this objective, I have sought to present legal positions that seek to fundamentally shape the practice, but by no means uniformly. I have pointed out that the questions that arise, due to the specific nature of the facts of budget fraud, cannot be answered using a purely traditional dogmatic approach. The cases presented by me make the contradictions of this conservative approach perceptible, the results of which sometimes appear in uncertain legal application, individual interpretations and only in legal solutions that can be enforced in a specific case.

These findings deserve special attention in the light of the fact that the content of the facts established by the Criminal Code on 1 January 2012, so the text of the law, has practically not changed in the last decade. However, interpretations and approaches have changed in a way that has contradicted each other and themselves over time.

The obvious aim of the dissertation is therefore to present with scientific rigor the dogmatic background and special features of a specific group of crimes, which still have open questions to be answered, thus creating continuous challenges for the practice.

According to my intentions, as a result of my dissertation, my hypothesis that the fight against budget-damaging crimes can be successfully achieved only with a complex approach, the

harmonization of the available system of criminal and administrative tools, the coherent application of the tools and the differentiated application of the tools can be confirmed.

However, it is essential to place financial substantive criminal law, with its non-criminal context and background, in a kind of dimension instead of 'insularity', where an innovative approach and systemic thinking can fundamentally contribute to the effective criminal protection of budget revenues.

Finally, I would like to express my hope that my dissertation concerns the issues of law enforcement, academia and *de lege ferenda* and it may even provide the legislature with some novel ideas to consider.

Registry number:
Subject:

DEENK/183/2022.PL
PhD Publication List

Candidate: Tibor Lengyel

Doctoral School: Géza Marton Doctoral School of Legal Studies

MTMT ID: 10067817

List of publications related to the dissertation

Articles, studies (5)

1. **Lengyel, T.:** A pénzmosás és költségvetési csalás elhatárolási kérdései adózatlan jövedéki termékek tekintetében.
Belügyi Szemle. 69 (9), 1511-1527, 2021. ISSN: 2062-9494.
DOI: <http://dx.doi.org/10.38146/BSZ.2021.9.1>
Level of HAS Committee on Legal and Political Sciences: A
2. **Lengyel, T.:** Törvényi egység a költségvetési csalásban és annak érvényesülési lehetőségei a gyakorlatban.
Magyar Rendészet. 21 (2), 29-46, 2021. ISSN: 1586-2895.
DOI: <http://dx.doi.org/10.32577/mr.2021.2.2>
Level of HAS Committee on Legal and Political Sciences: B
3. **Lengyel, T.:** "Adócsaló orgazda" (?) avagy a költségvetési csalás és az orgazdaság elhatárolási kérdései.
Magyar Rendészet. 20 (1), 77-91, 2020. ISSN: 1586-2895.
DOI: <http://dx.doi.org/10.32577/mr.2020.1.5>
Level of HAS Committee on Legal and Political Sciences: B
4. **Lengyel, T.:** A ne bis in idem elv gyakorlati érvényesülésének korlátai Magyarországon az igazgatási és a büntetőjogi szankciók tükrében.
Belügyi Szemle. 68 (5), 53-70, 2020. ISSN: 2062-9494.
DOI: <http://dx.doi.org/10.38146/BSZ.2020.5.4>
Level of HAS Committee on Legal and Political Sciences: A

5. **Lengyel, T.:** Az Európai Unió Bíróságának gyakorlata, valamint hazai szabályozásunk ellentmondásai a ne bis in idem elv érvényesülésének tekintetében.

Belügyi Szemle. 67 (3), 58-75, 2019. ISSN: 2062-9494.

DOI: <http://dx.doi.org/10.38146/BSZ.2019.3.4>

Level of HAS Committee on Legal and Political Sciences: A

By the directives of HAS Committee on Legal and Political Sciences:

Publications in periodicals level „A”: 3, related to the dissertation: 3.

Publications in periodicals level „B”: 2, related to the dissertation: 2.

The Candidate's publication data submitted to the iDEa Tudóstér have been validated by DEENK on the basis of the Journal Citation Report (Impact Factor) database.

12 April, 2022

